(AGO)

F E L L E S M Ø T E

mellom

den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

og

sjøfarts- og fiskerikomiteen

torsdag den 2. juni 1977 kl. 17.

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens formann, Tor Oftedal.

Til stede var:

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite: Per Borten, Trygve Bratteli, Lars Korvald, Otto Lyng, Tor Oftedal, Anton Skulberg (for Erland Steenberg), Kåre Stokkeland, Paul Thyness, Kåre Willoch, Berit Ås, Guttorm Hansen, Lars T. Platou (for Svenn Stray), Rolf Fjeldvær, Valter Gabrielsen, Arnt Hagen, Kåre Kristiansen, Håkon Kyllingmark, Gunnar Alf Larsen, Asbjørn Sjøthun (for Arne Nilsen), Johan A. Vikan, Jakob Aano.

Fra sjøfarts- og fiskerikomiteen: Hermund Eian, Geirmund Ihle, Georg Jacobsen, Karl Klevstad, Steiner Kvalø, Willy Wold.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Odvar Nordli, utenriksminister Knut Frydenlund, statsråd Eivind Bolle og statsråd Rolf Hansen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Utenriksdepartementet: Ekspedisjonssjef Kjell Eliassen.

Fra Fiskeridepartementet: Statssekretær Birger Larsen, underdirektør Kjell Raasok.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Knut Mørkved.

D a g s o r d e n:

Utenriksministeren orienterer om fiskevernsone omkring Svalbard.

(AGO) FORMANNEN: Dette møte er sammenkalt etter anmodning av utenriksministeren, som ønsker å gi en orientering om fiskevernsone omkring Svalbard.

Jeg gir da straks ordet til utenriksministeren.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Havområdene ved Svalbard er nå de eneste fangstfelt av betydning i det nordlige Atlanterhav hvor det ikke er gjennomført nasjonale reguleringsordninger for fiske. Samtidig er disse områder av stor fiskerimessig betydning både som oppvekstområder og som fangstområder for flere fiskebestander. Fangsten i området utgjorde i 1975 780 000 tonn, hovedsakelig torsk, lodde og uer, og det er derfor viktig at det gjennomføres en regulering av fisket også i dette området for å bevare ressursene og for å unngå det overfiske som vil kunne bli følgene dersom området blir liggende uregulert.

Dette er et spørsmål som Regjeringen har arbeidd med i lengre tid, også parallelt med etableringen av de økonomiske soner. I forbindelse med opprettelsen av en fiskevernsone ved Svalbard har spørsmål om forholdet til Svalbard-traktaten vært reist. Disse spørsmål har vi latt utrede av et interdepartementalt utvalg med ekspedisjonssjef Eliassen i Utenriksdepartementet som formann.

I sin innstilling konkluderer dette utvalg bl.a. med at Norge har samme rett til å opprette en økonomisk sone eller fiskerisone ved Svalbard som ved fastlandet, og at dette anses uomtvistelig. Det omtvistede spørsmål er hvorvidt Svalbard-traktatens bestemmelser om like rett for traktatpartenes borgere til å drive fiske og fangst i territorialfarvann kommer til anvendelse også i en sone utenfor territorialfarvannet. Utvalgets konklusjon er her i tråd med det norske synet på kontinentalsokkelen på Svalbard, nemlig at Svalbardtraktatens likebehandlingsregler ikke kommer til anvendelse i forbindelse med en slik sone, og at Norge følgelig skulle kunne opprette en sone med fortrinnsrett for norske fiskere. Utvalget tilrår likevel at Norge på det nåværende tidspunkt ikke benytter seg av en slik adgang til å opprette en sone med fortrinnsrett, men at man i stedet oppretter en sone på ikke-diskriminerende basis.

Det er to hovedgrunner for dette forslag. For det første: Formålet med en regulering av fisket i havområdene ved Svalbard på det nåværende tidspunkt er først og fremst å oppnå kontroll med og begrensning av det fisket som drives i området. For å bevare ressursene

(AGO) og unngå overfiske er det tilstrekkelig at fisket reguleres ved bestemmelser som ikke medfører noen forskjellsbehandling av norske og utenlandske fiskere. En annen grunn til dette forslag er at vi må regne med at Norges prinsipielle syn på anvendelsen av Svalbard-traktatens likebehandlingsregler vil bli bestridt, og at opprettelse av en sone med fortrinnsrett for norske fiskere vil føre til sterke negative reaksjoner fra andre traktatparter. Dette vil helt sikkert føre til en uro i dette området som ikke er i Norges interesse.

Utvalget understreker imidlertid betydningen av at Norges prinsipielle syn fastholdes, dels av hensyn til Norges syn på kontinentalsokkelen på Svalbard og dels for å holde åpen muligheten for senere å innføre en sone med fortrinnsrett.

Jeg skal ikke her komme nærmere inn på innholdet i denne innstillingen, men bare si at Regjeringen slutter seg til disse hovedkonklusjoner som jeg her har nevnt, og at Regjeringen etter å ha vurdert saken akter å foreta seg følgende:

For det første: Ved kgl. resolusjon og med hjemmel i lov om Norges økonomiske sone opprettes en 200 mils fiskevernsone ved Svalbard. Denne sonen vil i sør bli avgrenset av yttergrensen for Norges økonomiske sone utenfor fastlandet, og mot fremmed stat vil grensen måtte fastlegges ved avtale. Når det gjelder Svalbard-sonens østlige avgrensning, vil vi komme til å stå overfor tilsvarende problemer som i det omstridte område utenfor fastlandet.

For det andre: Forbudet mot utenlandsk fiske i § 3 i lov om Norges økonomiske sone gjøres foreløpig ikke gjeldende for Svalbard-sonen. Ordet "foreløpig" er her tatt inn for å understreke Norges prinsipielle syn, nemlig at vi kunne opprette en sone med fortrinnsrett for norske fiskere.

For det tredje: Fiskeridepartementet gis fullmakt til å fastsette visse typer reguleringer. Dette gjelder for det første fredning av oppvekstområder, for det annet redskapsreguleringer som f.eks. maskeviddebestemmelser og forbud mot beskyttelsesnett, og for det tredje fastsettelse av totalkvoter for hvert enkelt av de viktigere fiskeslag i dette området. Vi har sett det slik at disse reguleringstiltak vil være tilstrekkelige for å beskytte og bevare fiskeressursene.

Vi har drøftet spørsmålet om en skulle fastsette kvoter for hvert enkelt land, men er kommet til

(AGO) at det i hvert fall ikke foreløpig er hensiktsmessig å gjøre det. Med de store endringer som er foregått i fisket ved Svalbard i de senere år, vil det neppe være mulig, eller i hvert fall svært vanskelig, å fastsette kvoter som vil bli allment akseptert, og vi vil da være midt oppe i en strid om diskriminering og ikke-diskriminering.

Før Fiskeridepartementet fastsetter de konkrete reguleringstiltak vil det bli ført konsultasjoner med de mest berørte land, i første rekke Sovjetunionen og EF. Det sier seg selv at disse konsultasjoner ikke føres på grunnlag av noen bestemmelse i Svalbard-traktaten, men i tråd med den generelle linje Norge har fulgt ved utvidelsen av norsk fiskerijurisdiksjon. En må også ta hensyn til den særlige konsultasjonsplikt som foreligger når det gjelder de norsk-sovjetiske felles bestander i Barentshavet.

Et fjerde punkt går ut på at det - på samme måte som for fastlandssonen - vil bli innført en plikt for fartøyer som fisker i sonen, til å gi melding om sine fangster. Disse fangstrapporter er av betydning når det gjelder kontrollen med at totalkvotebestemmelsene overholdes.

Det var dette vi ville legge fram for den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite. Jeg vil også nevne at vi har til hensikt å la denne saken gå i statsråd i morgen, med sikte på at forskriftene skal tre i kraft fra 15. juni, og at fiskerimyndighetene snarest vil gjennomføre de nødvendige konsultasjoner. Regjeringen håper således at de konkrete reguleringstiltak vil kunne fastsettes i løpet av sommeren eller tidlig på høsten.

FORMANNEN: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen. Er det andre av Regjeringens medlemmer som ønsker ordet før ordet gis fritt? - Så er ikke tilfellet, og ordet er fritt.

PER HYSING-DAHL: Jeg har to spørsmål. Jeg har ikke geografien i dette området helt klart for meg, men mitt ene spørsmål gjelder Jan Mayen. Kan vi få noen opplysninger om hvordan man ser på en tilsvarende sone når det gjelder denne øyen?

Det andre spørsmålet er: Hvordan tenker man seg oppsynsoppgaven ivaretatt når vi nå oppretter denne sonen omkring Svalbard?

(AGO) FORMANNEN: Det første spørsmålet var vel til utenriksministeren.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Vi er klar over at vi på et eller annet tidspunkt må vurdere spørsmålet om Jan Mayen, men vi har ikke gjort det i denne omgang, fordi vi ikke har sett noe konkret behov for det ut fra fiskerimessige interesser - dette må for øvrig også statsråd Bolle kunne si noe om.

Når vi ikke kjørte ut med en fiskevernsone omkring Svalbard allerede 1. januar, henger dette noe sammen med at vi først ville se hvordan dette virket når det gjaldt fastlandssonen. Det er også noe av den samme betraktningen som ligger bak når vi foreløpig ikke har tatt opp spørsmålet om Jan Mayen.

STATSRÅD EIVIND BOLLE: Foreløpig knytter det seg vel ikke så veldig stor interesse til fiskeriene rundt Jan Mayen, og det vil vel derfor være naturlig å avvente resultatene av denne FNs havrettskonferanses sesjon før en foretar seg noe.

PER HYSING-DAHL: Er det mulig å få en tilleggsbemerkning?

FORMANNEN: Kanskje forsvarsministeren først skulle få anledning til å besvare det andre spørsmålet fra Hysing-Dahl, så kan vi heller komme tilbake til tilleggsbemerkninger etterpå.

STATSRÅD ROLF HANSEN: Det er Regjeringens forutsetning at fiskerioppsynet i denne sonen skal skje med de samme oppsynsskip som nyttes for fastlandssonens vedkommende, altså den nye kystvakten. Vi regner ikke med at det vil skape noen prinsipielle problemer. Det tidligere fiskerioppsyn har til dels operert i de samme farvann, og skipene har vært i havn på Svalbard. Vi forutsetter at dette kan skje også når kystvakttjenesten får denne nye oppgaven.

Det spørsmål som vil reise seg når vi får bygd nye kystvaktskip, er spørsmålet om bruken av helikoptere. Regjeringen regner for sitt vedkommende med at også

(AGO) disse kan brukes på samme måte som skipene, og i forbindelse med vaktoppgaven kunne anløpe Svalbard.

Når det gjelder oppsynsflyene, er forutsetningen at de skal operere fra baser på fastlandet. Det er det som skjer i dag; området rundt Svalbard er dels under oppsyn allerede - det militære oppsyn som drives også i dette området.

Det er klart at denne utvidede oppgaven også vil kreve mer materiell, personell og budsjettmidler enn vi i dag har til disposisjon, og i den grad vi gjennomfører denne oppgaven hurtig, må vi i første omgang trekke på det materiell og de ressurser vi har for hånden. Vi har nå prøvd dette utstyret i vel et halvt års tid, og det har i aller høyeste grad vært en erfaringsperiode, som vi nå må trekke noen konklusjoner av, og se i hvilken grad vi kan påta oss større oppgaver med det apparatet vi har, og i hvilken grad vi må utvide våre ressurser for å greie oppgavene rundt Svalbard.

(KL) PER HYSING-DAHL: Ganske kort til fiskeriministeren: Som fiskeriministeren sikkert er oppmerksom på, vil det formodentlig melde seg spørsmål av stor interesse for vestlandsfiskerne i forbindelse med loddefisket i det området som kommer inn under en fiskerivernsone rundt øya.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: I forbindelse med det som forsvarsministeren sa, er det kanskje riktig å gjøre oppmerksom på at det fra sovjetisk side allerede er gitt uttrykk for en viss skepsis når det gjelder bruk av militære fartøyer i den norske oppsynstjeneste i Svalbard-sonen. Vi har fått en foreløpig henvendelse om dette. Jeg vet ikke hvor mye vekt man skal legge på argumentet, men man mener på sovjetisk side at Svalbard-traktatens demilitariseringsbestemmelser her bør komme til anvendelse. Vi kan ikke se hvordan det i det hele tatt kan henge sammen. Jeg ville imidlertid bare nevne at de har brakt fram det argumentet.

HERMUND EIAN: Jeg har et spørsmål i forbindelse med at fiskerivernsonen skal opprettes på ikke-diskriminerende basis. Er dette en generell bestemmelse som skal gjelde alle fiskerinasjoner, eller har uttrykket "ikke-diskriminerende basis" først og fremst relasjon til signatarmaktene?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det som er tilsiktet her, er at dette skal virke ikke-diskriminerende overfor alle. Forholdet er jo at det bare er noen få land som har fisket her, og det kunne være naturlig å begrense det til disse, men vi har valgt å la det være åpent for alle bl.a. for å unngå at de av traktatpartene som ikke har fisket her, skal komme og si at dette er i strid med Svalbard-traktaten. Det ville kunne skje hvis vi begrenser det til bare dem som tidligere har fisket der. Så foreløpig er det åpent for alle.

KÅRE STOKKELAND: Denne fiskerivernsonen skal jo opprettes uten at det fastsettes kvoter for det enkelte land; man skal bare fastsette en totalkvote. Men hvordan har man da tenkt seg dette? La oss nå si at et av de land, likegyldig hvilket, som fisker der oppe, plutselig kommer i den situasjon at det har fisket opp omtrent hele den tillatte totalkvoten. Hvordan vil man så forholde seg overfor det landet og eventuelt andre land for å få dette til å fungere? Jeg er klar over at

(KL) det er snakk om at det skal avlegges fangstrapporter, og at man til enhver tid selvsagt vil ha muligheter for å kontrollere om det oppfiskede kvantum ligger under eller overstiger totalkvantumet. Men har man noen mulighet - og eventuelt med hvilke virkemidler - til å stoppe vedkommende land av hensyn til andre land, selv om det oppfiskede kvantum skulle ligge under totalkvantumet? Så vidt jeg kan forstå av de opplysninger som er framkommet, har man ikke det.

STATSRÅD EIVIND BOLLE: Dette kan bli vanskelig. Det sies imidlertid i resolusjonen at man kan regulere fangstmengden på en hensiktsmessig måte ved å fordele den over året. Det vil si at hvis man fastsetter en totalkvote for denne sonen, kan man fordele den slik at den fiskes opp kvartalsvis. Derved vil man ha bedre muligheter til å regulere fisket. Man kan f.eks. fordele totalkvoten med 1/4 på hvert av årets fire kvartaler. Hvis den tillatte kvote fiskes opp allerede i begynnelsen av kvartalet, så skal fisket stoppes. Men vi har ingen muligheter til å stoppe det enkelte land i første omgang slik opplegget er.

KÅRE STOKKELAND: Jeg er klar over det. Men så kan det samme land komme til å fiske like mye i annet kvartal og også i tredje og fjerde kvartal. Har man noen mulighet til å forhindre dette, når de enkelte land ikke blir tildelt spesielle kvoter?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det er en betraktning som jeg har lyst til å komme med: Hvis Norge skulle fastsette kvoter for de enkelte land, vil vi med en gang få klager fra land som mener at de er diskriminert i forhold til andre land. Hvis den situasjonen som Stokkeland her refererte til, skulle inntreffe - noe som er meget tenkelig - vil andre land kunne komme til å klage til oss over at vedkommende land overfisker eller tar for stor del. Vi har da et annet grunnlag å ta saken opp på fordi det ikke er vi som framkaller konflikten. Denne ordningen er tenkt fastlagt for å minimalisere konfliktene som kan oppstå med vårt eget land.

OTTO LYNG: Jeg har med interesse hørt på utenriksministerens redegjørelse om opprettelsen av en 200 mils sone rundt Svalbard og de svar som han har gitt på de forskjellige spørsmål.

Kommer ikke det standpunktet som utenriksministeren nå har inntatt, i strid med det som vi tidligere

(KL) har hevdet, at den norske kontinentalsokkelen strekker seg fra Nord-Norge og forbi Svalbard, som norsk territorium? For å klargjøre dette ytterligere: Jeg tror at man nå tar et veldig farlig skritt, fordi man halvveis innrømmer at Svalbard har en egen kontinentalsokkel. Sett i relasjon til det som skjer under forhandlingene om Barentshavet, tror jeg man nå er ille ute å seile.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Dette vil ikke røre ved vår tese om at Svalbard ikke har en egen kontinentalsokkel, men at denne er en forlengelse av den norske - det standpunktet må kunne opprettholdes i alle tilfeller, selv om Svalbard får en egen økonomisk sone, for denne vil være uavhengig av kontinentalsokkelen.

Vi regner med at det forslag som vi her legger fram, er det som best kan ivareta vår tese om kontinentalsokkelen. Hvis vi nå skulle gå ut med en ordning med en eksklusiv økonomisk sone rundt Svalbard, ville vi få bråk med en gang. Vi ville med en gang få motargumenter fra de andre landene, som vil bestride vår rett til dette, og da ville man sannsynligvis samtidig også kjøre på argumentasjonen om kontinentalsokkelen.

For å svare på Lyngs spørsmål: Kontinentalsokkelen omkring Svalbard har ikke noe med den økonomiske sone, altså fiskerisonen, rundt Svalbard å gjøre. For det andre: Det forslaget som vi legger fram her, er sannsynligvis det som er best egnet til å ivareta den norske tese om kontinentalsokkelen ved Svalbard.

OTTO LYNG: Jeg har en tilleggsbemerkning.

Jeg håper at utenriksministeren har rett i sine betraktninger. Men jeg tviler meget på om det standpunkt som han nå forfekter, er riktig. Jeg tror at man ved å åpne for en 200 mils fiskerisone her, halvveis går med på at Svalbard skal ha sin egen sone, sett separat og ikke i samband med den sonen som vi har fastlagt for Nord-Norge.

TRYGVE BRATTELI: Jeg sitter igjen med et spørsmål som jeg ikke vet om det kan svares på. Jeg forstår jo den konstruksjon som her er laget, og kan se at det er gode grunner som taler for å søke en løsning etter den nevnte linje. Men så kommer det vanskelige spørsmål, som nærmest er et spørsmål om hvor sterk optimismen er hos dem som arbeider med dette når det gjelder det som sies, at det vil være adgang til å gå tilbake på dette hvis en finner det hensiktsmessig. Hvis en her først etablerer en ordning for fisket innenfor territorialsonen

(KL) som for så vidt baseres på de samme prinsipper for næringsdrift som det en har på Svalbards fastland, og det eventuelt blir en ordning som vil virke i lange tider, er da den nå erklærte adgang til å kunne gå tilbake på dette, noe annet enn en formalitet? Jeg tør ikke si om en har noen annen utveg enn den som her er foreslått når det gjelder de praktiske tiltak - selv om en er skeptisk til en slik framtidig mulighet.

Et spørsmål for så vidt i tillegg til det samme er: Når det så gjelder den form for suverenitetsutøvelse som her forutsettes, nemlig at Norge ensidig, alene - slik jeg forstår det - skal kunne fastsette fiskereguleringer av forskjellig art i dette området, vil det da bli en suverenitetsutøvelse som innebærer en slik aktivitet at det så å si underbygger et eventuelt framtidig krav fra Norges side om også å kunne regulere dette med likerett til næringsvirksomhet innenfor 200-milssonen etter eget skjønn på et senere tidspunkt - om en da skulle komme til et annet resultat?

FORMANNEN: Lyng har en tilleggsbemerkning i samme gate.

OTTO LYNG: Jeg tror det som Bratteli nå hevdet, er et meget relevant spørsmål. Vi har jo alltid stått på det standpunkt - og gjør det forhåpentligvis fremdeles - at den norske kontinentalsokkel strekker seg fra Nord-Norge og forbi øygruppen Svalbard og 200 mil derfra. I realiteten var det det samme Bratteli var inne på. Hvis vi nå innfører en 200 mils sone rundt Svalbard, noe som for øvrig ble offentliggjort i Dagsnytt i går og i pressen i dag at vi skulle gjøre, så har vi vel halvveis innrømmet at vi ikke lenger står på det standpunkt som vi har hevdet tidligere, og som vel er det vi bør stå på. Da har man mer eller mindre gått bort fra sitt tidligere standpunkt. Nå snakker man om fiskerier og tar opp spørsmålet bare i den relasjon.

Men det er ganske åpenbart at når man i fremtiden skal forhandle om hvorvidt Svalbard har egen ökonomisk sone eller om området tilhörer den norske ökonomiske sone, vil dette bli dratt frem. Min mening er at det man nå har gjort, er en fatal feil når det gjelder fremtidige forhandlinger om den norske ökonomiske sone, sett i relasjon til de land som har underskrevet traktaten om Svalbard.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: De spörsmålene som her reises, har vært nöye vurdert. Vi har så vidt jeg kan se, tre alternative muligheter å operere med. Det ene er ikke å gjöre noen ting i det hele tatt, men det er helt klart at den metoden vil svekke synet på norsk suverenitet i området; det vil svekke vårt sokkelsyn, og det vil ikke være noen ressursbevarende politikk. Det er den ene muligheten.

Den andre muligheten er en 200 mils eksklusiv sone i likhet med hva som er innfört for fastlandet. Det vi vet om den lösningen, er at den vil före til en öyeblikkelig konfrontasjon med land som har konkrete interesser i området, og som da vil bestride vår rett til å gjöre dette. Etter all sannsynlighet vil de også ta med seg synet på sokkelen i samme slengen når de först tar opp den problematikken, og da skal vi huske på at bortsett fra fra Finland har vi ikke fått stötte fra noen land i vårt syn her.

Ut fra det faktum at ingen av disse lösninger er problemfrie, har vi funnet fram til et tredje alternativ. Vi mener at den lösning som best vil kunne sikre vår suverenitet i området, er å legge opp til en ordning som, selv om det kan virke som en formalitet, forbeholder Norge retten til å ha en eksklusiv sone, men også å finne fram til praktiske ordninger som de andre landene synes er tilfredsstillende. Det vi håper, er at de vil avfinne seg med dette og ikke starte en strid med oss om vårt prinsipielle grunnsyn all den stund vi i praksis söker å finne fram til ordninger som er akseptable også for dem.

FORMANNEN: Jeg tror det nå blir nödvendig å fölge talerlisten en stund.

A)

GEORG JACOBSEN: Jeg har to konkrete spörsmål. Det förste er om det vil bli gitt tillatelse til fiske for alle de 45 traktatstatene for Svalbard, eller begrenset for de som tradisjonelt fisker der oppe.

Det andre er i tilknytning til det Hysing-Dahl spurte om i forbindelse med Jan Mayen. Vi vet at Island allerede har utvidet sin grense til 200 mil, og at avstanden mellom Jan Mayen og Island ikke er så stor som 400 mil. Dermed er islendingene kommet inn på det området som skulle være vårt område. Vi vet også at dette er et veldig viktig oppvekstområde for ulike fiskeslag, og det jeg vil spörre om, er om det er fört noen form for forhandlinger med Island om en delelinje i dette området.

LARS KORVALD: Jeg har et spörsmål om det tidspunkt man har valgt. Hvorfor finner man det betimelig å gjennomföre dette akkurat nå? Jeg leste i avisen forleden dag at det er visse muligheter for å oppta forhandlinger igjen om den grå sone vi allerede har. Nå sier utenriksministeren at - vi må vel oppfatte det slik - vi kan få en ny grå sone i forbindelse med utvidelsen rundt Svalbard, idet man må före forhandlinger om hvor den linje skal gå. Vi kan komme opp i nye sektorproblemer, og mitt spörsmål er: Har det vært overveiet om man skulle vente til man fikk se hva de nye forhandlinger om den eksisterende grå sone ville före til, för man går til dette skritt?

OTTO LYNG: Jeg skal holde meg borte fra den grå sone og Barentshavet, selv om jeg tror at man kan se dette i sammenheng.

Når man nå har tenkt å innföre en 200 mils eksklusiv sone rundt Svalbard, vil det svekke det synet som vi tidligere har hevdet, at den norske kontinentalsokkel går fra Nord-Norge og ut i dyphavet nord for Svalbard-öygruppen. Går man inn på en lösning som den som nå er foreslått av Regjeringen og offentliggjort i dag morges, betyr det ikke noe mindre enn at man har gitt opp det standpunkt som man i realiteten har en folkerettslig basis for.

3A) BERIT ÅS: Jeg har behov for å si at jeg opplever dette som en ny og vanskelig konstruksjon. Jeg synes det er svært vanskelig å overse en del konsekvenser av den.

Grunnen til at jeg tar ordet, er först og fremst for å följge opp spörsmålet som Korvald stilte: Likner denne konstruksjonen på noe som andre land har foretatt seg andre steder, slik at vi har noen som helst erfaringer fra slike ordninger?

Når det nå skal være en ny sesjon i Havrettskonferansen i sommer, vil det kunne skje at noe som eventuelt er fremmedartet og laget fordi man har helt spesielle utenrikspolitiske problemer, kan komme til å virke forstyrrende inn på den rolle Norge spiller under Havrettskonferansen?

Jeg er svært engstelig for å si noe konkluderende om det som vi har fått orientering om her. Jeg har en slags fornemmelse av at når dette er såpass annerledes, kan vi komme i den situasjon at vi er så lure at vi lurer oss selv. Det er vel egentlig det jeg er redd for.

Når det gjelder navnet på konstruksjonen, er det altså ikke en 200 mils ökonomisk sone, men det er noe annet. Er det noen annen sone som har samme betegnelse for övrig i verden?

FORMANNEN: Ordet står til regjeringsbenkens disposisjon.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det spörsmål som representanten Ås reiste om denne ordningen vi har foreslått her, likner noe som er foretatt andre steder i verden, må jeg faktisk spörre ekspedisjonssjef Eliassen om. Selv vil jeg bare si at jeg tror ikke det kan konstrueres dithen at dette er så lurt at vi lurer oss selv.

Vi forsöker her å legge opp til en ordning hvor det primære er bevaring av ressursene og å sikre oppvekstområdet, ikke at norske fiskere skal få fiske det de vil, og så skal de andre få resten. Jeg tror at dette er en holdning som skulle kunne godtas av de andre, og virke styrkende på Norges rolle i hele dette området av verden.

Vi er ikke primært ute for å skaffe oss selv denne fisken, men ser det mer i helhetens interesse.

5A) Det er nemlig det som ligger bak denne konstruksjonen også, foruten det rent utenrikspolitiske önske om å unngå konflikter.

Kunne jeg spörre ekspedisjonssjef Eliassen om det har vært noen liknende konstruksjoner andre steder i verden?

FORMANNEN: Vær så god, ekspedisjonssjef Eliassen.

EKSPEDISJONSSJEF ELIASSEN: Nei, ikke meg bekjent, men det er jo heller ingen andre som har en traktat av samme type som Svalbardtraktaten.

Hvis man skal regulere fisket ved Svalbard, er det bare én måte å gjöre det på, og det er å innföre en 200 mils sone rundt Svalbard. Det er 400 mil fra fastlandet til Svalbard, og fastlandssonen rekker ikke langt nok. Vi må ha denne sonen. Det som gjör sonen spesiell, er at en rekke stater har interesser i området, og at de anser sine fiskere for å ha rettigheter ifölge Svalbardtraktaten til å bli stilt på like fot med norske fiskere.

Vi vet at hvis vi forsökte en eksklusiv sone, ville denne bli bestridt. Vi har derfor prövd, mens vi prinsipielt holder fast på Norges syn både på sokkelen og på retten til å kunne ha en eksklusiv sone, å gjennomföre en ordning som traktatpartene ikke skulle kunne föle seg misfornöyd med, fordi de får den stilling som de ville ha fått om traktatens bestemmelser hadde vært gjeldende. Men det er et helt spesielt tilfelle, og det skyldes traktaten.

FORMANNEN: Det er også reist en del andre spörsmål. Hvem er det som skal svare på dem?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Vi kan dele det på Bolle og meg.

Når det gjelder spörsmålet fra hr. Korvald om vi ikke kunne vente, er situasjonen at vi for så vidt har ventet noen tid. Vi har ventet siden 1. januar, da vi innförte fastlandssonen. Det har vel vært fiskernes

5A) vurdering at vi kunne vente noen måneder, men at det så burde komme en regulering.

Når det gjelder spörsmålet fra hr. Jacobsen om Jan Mayen og islendingenes utvidelse til 200 mil, kan jeg opplyse at vi tok forbehold overfor Island når det gjaldt Jan Mayen. Men jeg må spörre ekspedisjonssjef Eliassen om den konkrete formuleringen vi brukte.

FORMANNEN: Vær så god, ekspedisjonssjef Eliassen.

(BW) EKSPEDISJONSSJEF KJELL ELIASSEN: Forholdet er at Island proklamerte full 200 mils grense. Men de sa i sin proklamasjon at de ikke ville håndheve den på den andre siden av midtlinjen mot Jan Mayen. Mot denne formuleringen reserverte vi oss og sa at vi ville komme tilbake til spørsmålet. Men det har ikke vært tale om forhandlinger.

STATSRÅD EIVING BOLLE: Når det gjelder tidspunktet, har det sammenheng med den store beskatningen av fiskeslagene i hele det nordøstlige Atlanterhav, og vi har ingen kvoteavtale for området hvoretter vi kan regulere fisket. Men vi har en avtale som vi har inngått med Sovjet når det gjelder hele det nordøstlige Atlanterhav, og hvis vi ikke får denne Svalbard-sonen og får fastsatt kvotereguleringer innenfor dette området, kan vi risikere at beskatningen blir altfor stor. Derfor haster det i grunnen med å få satt dette i verk, for å få hånd om disse reguleringene og få fastsatt bestemte kvoter for de forskjellige fiskeslag innenfor svalbardsonen.

På spørsmålet fra hr. Jacobsen om andre enn traktatland kan komme inn her, kan det svares ja. I resolusjonen kommer ikke § 3 i lov om økonomisk sone til anvendelse foreløpig. Utenlandske fiskere kan drive fiske i sonen på like vilkår inntil den fastsatte kvote er fisket opp.

FORMANNEN: Talerlisten formerer seg stadig.

BERIT ÅS: Jeg skal prøve å formulere spørsmålene jeg tidligere har stilt, litt annerledes.

Jeg sa at jeg var redd for at vi lurte oss selv. Dette hadde ikke minst å gjøre med at da Svalbard-traktaten ble inngått med de forskjellige nasjoner, hadde vi jo et territorialfarvann som var mye mer begrenset, ikke sant? Når man utvider rettighetene fra noe som ble innvilget på et tidligere tidspunkt, til å gjelde nå og for et større territorium, er det at jeg finner det noe urimelig. Det er derfor jeg helst ville se det i forhold til den nye havrettskonferansen; for det er her jeg synes vi gir mer enn det er rimelig å gi.

Jeg er også i tvil fordi når det vanligvis snakkes om økonomisk sone, så gjelder det økonomisk

(BW) sone utenfor fastlandsområdet. Det gjelder ikke andre land som ikke har noen tilknytning til eller ligger nær havområdene og dermed ikke har rettigheter i økonomiske soner. Vi bryter etter min mening med ganske mange prinsipper ved å lave denne konstruksjonen.

Jeg synes også vi har hatt altfor liten tid til å kunne reagere adekvat og gjennomtenkt på det som er lagt fram, og jeg er derfor sterkt i tvil.

OTTO LYNG: I motsetning til fru Ås har jeg tenkt på dette med Svalbard - og jeg har tenkt på det i forbindelse med både økonomisk sone, fiskerisone osv. Og jeg er ikke tilfreds med det svaret som ble gitt fra utenriksministeren og supplert av ekspedisjonssjef Eliassen.

Jeg tror nemlig at hvis man nå først går inn for en fiskerisone på 200 mil rundt Svalbard, så har man vel da også innrømmet at det er mulig å forhandle om den økonomiske sonen rundt denne øygruppen, slik at man dermed vil svekke det syn vi har hatt - og forhåpentligvis har - når det gjelder kontinentalsokkelen og suvereniteten over den - fra Norge og opp til Svalbardområdet.

Jeg vil ikke blande dette inn i Barentshavkonflikten, men jeg vil tillegge den bemerkning at jeg er fullstendig klar over at man der ikke har kommet et eneste skritt videre. Og jeg vil også gjerne se dette i sammenheng.

FORMANNEN: Jeg må her gjøre oppmerksom på at komiteen for lengst har mistet alt som smaker av beslutningsdyktighet. Det er ikke riktig å kritisere de gjenværende for at andre er gått, men jeg vil be om at man forsøker å få avviklet dette møte på en noenlunde verdig måte.

KARL KLEVSTAD: Slik som det er skissert opp med 200 mils fiskerisone, vil vel det vakthold som vi nå har lagt opp til for vår 200 mils økonomiske sone, måtte forsterkes for å nå rundt Svalbard, og jeg stiller meg da spørsmålet:

Hvis vi skal ha et slikt - delvis internasjonalt - foretagende for å berge ressursene; for hovedpoenget er jo å få en vernegrense rundt Svalbard - er

(BW) det da fortsatt bare Norges oppgave? Hvis vi ikke går over til en ren nasjonal sone, og hvis dette skal gjelde over noe lengre tidsrom, stiller jeg meg spørsmålet om dette ikke da bærer mer preg av en internasjonal oppgave.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: For å ta det siste spørsmålet først: Det er klart at vi her får store omkostninger ved å holde et oppsyn som er i alle lands interesse, så det er for så vidt relefant å stille spørsmålet om ikke disse byrdene burde deles med andre. Men dette har vi for så vidt ikke tatt opp i det hele tatt, ut fra det synspunkt at gjennom et nasjonalt vakthold i dette området vil vi, selv om det blir dyrt for oss, markere at her er det vi som bestemmer; det er vårt område.

Det som representanten Lyng sa om at han ikke var tilfreds med svaret fra meg, skal jeg bare godta. Men når han sa at han heller ikke var tilfreds med suppleringen fra Eliassens side, vil jeg bare si at Eliassen ikke hadde uttalt seg om denne siden av saken, nemlig om forholdet til kontinentalsokkelen og den økonomiske sonen. Jeg tror derfor vi skal la ekspedisjonssjef Eliassen få en sjanse til å komme med sin vurdering av dette spørsmålet, som han er ekspert på.

OTTO LYNG: Kan jeg få komme med et direkte spørsmål?

FORMANNEN: Da bør det skje ganske raskt.

OTTO LYNG: Jeg skal være meget kort.

Når man innfører en 200 mils sone for fiskeriene, har man da ikke mer eller mindre akseptert at Svalbard har egen kontinentalsokkel?

FORMANNEN: Vil ekspedisjonssjef Eliassen svare på det spørsmålet?

(BW) EKSPEDISJONSSJEF KJELL ELIASSEN: Svaret må kort være nei. Sokkel og sone er for tiden to forskjellige ting. Men jeg tror nok man skal være oppmerksom på at på havrettskonferansen går utviklingen i retning av at ingen stat vil få kontinentalsokkel utenfor 200 mil i det hele tatt. I så tilfelle vil Norge få en 200 mils sone rundt fastlandet og en 200 mils sone rundt Svalbard med tilhørende sokkel.

Men jeg ser ingen vanskelighet i at vi, selv om vi har opprettet en fastlandssone og nå oppretter en fiskerisone ved Svalbard, som er den eneste mulighet for å beskytte fiskebestanden, fortsatt kan holde fast ved vårt syn at sokkelen går ubrutt fra fastlandet og nordover.

PER HYSING-DAHL: Jeg vil bare få understreke det som statsråd Bolle sa for en stund siden. Vi må nemlig være aldeles klar over at når russerne nå har gått til opprettelse av 200 mils sone, får vi et enormt press på fiskeressursene i Svalbardområdet, fordi det er det eneste gjenstående uregulerte området. At vi nå etablerer en mulighet for iallfall å begynne å styre dette, det må være rett. Men styringen blir uhyre vanskelig. Det vil her kreves store ressurser, som jeg går ut fra at Regjeringen må komme til Stortinget og be om; for vi vil måtte gå inn med atskillig redskap i dette området for å kunne ha mulighet for å nå målet, nemlig å bevare ressursene.

FORMANNEN: Er det andre bemerkninger?

- Vi tar da redegjørelsene til etterretning med de vanlige forbehold.

- Vil utenriksministeren si noe mer?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det var spørsmål om en kort orientering om de baskiske fangene som er gitt tillatelse til å komme til Norge, men det er kanskje for få her nå og for sent. Det ville jo også i tilfelle være en orientering på etterskudd, for det er noe som allerede har skjedd.

FORMANNEN: Utenriksministeren skal gjerne få ordet, men jeg vil ikke nå garantere roen her i så mange minutter.

(BW) UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Komiteen får avgjøre det, men det ville som sagt være en orientering på etterskudd. Det er ikke noe råd vi vil be komiteen om, for tillatelsen er jo allerede gitt.

FORMANNEN: Vi tar da også dette bare til etterretning.

Jeg takker for fremmøtet og håper at vi nå kan ønske hverandre god sommer - skjønt det kan man jo aldri vite i denne komiteen.

Møtet hevet kl. 17.55.
